

บทที่ ๒

การก่อความไม่สงบและกองโจรในการก่อความไม่สงบ

๑. ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการก่อความไม่สงบ

๑.๑ ประชาชนที่อ่อนแอ(Vulnerable population) คือ ประชาชนที่ไม่พอใจต่อสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เป็นอยู่

๑.๒ การนำและการชี้นำ (Direction leadership) ประชาชนที่อ่อนแอหรือไม่พอใจนั้นโดยลำพังแล้วมักจะเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่สามารถชี้นำทางความคิดได้ซึ่งเรื่องนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการ ปฏิวัติทางการเมืองตามแนวทางของ คาร์ล มาร์ก และ เฟรดริชเองเงิลส์ ซึ่งต่อมา วลาดีเมียร์ เลนิน และ เมาเซตุง ได้นำมาประยุกต์ใช้อย่างได้ผลในการชี้นำและการทำให้ประชาชนเข้าร่วมต่อสู้ล้มล้าง อำนาจการปกครองโดยขยายผลให้เกิดช่องว่างทางความคิดดังกล่าว การนำ เป็นสิ่งจำเป็นในการจูงใจ ให้ประชาชนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเน้นปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นความผิดพลาดในการบริหาร ประเทศของรัฐบาลแล้วชี้นำแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาที่จะทำให้ประชาชนมีอนาคตที่ดีกว่า และเน้น ให้เห็นว่ามีคามจำเป็นต้องล้มล้างอำนาจการปกครองในปัจจุบันเสียก่อน จึงจะสามารถแก้ปัญหาตาม แนวทางดังกล่าวได้สำเร็จ

๑.๓ รัฐบาลขาดการควบคุม หรือ รัฐบาลไม่เข้มแข็ง (Lack government control) ปัจจัย ความสำเร็จประการหนึ่งของการก่อความไม่สงบนั้นขึ้นอยู่กับ การดำเนินการทางการเมืองในระดับชาติ ซึ่งถ้าหากรัฐบาลมีกลไกในการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วประเทศแล้วการก่อความไม่สงบ ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จถึงแม้จะมีปัจจัยเกื้อกูลใน ๒ ประการขั้นต้นสนับสนุนก็ตาม

๒. รูปแบบของการก่อความไม่สงบแบ่งออกได้เป็น ๔ รูปแบบ

๒.๑ การก่อความไม่สงบโดยใช้วิธีการบ่อนทำลาย ใช้วิธีการแทรกแซงเข้าไปในโครงสร้างทาง การเมืองของประเทศและองค์กรทางสังคมต่างๆเพื่อดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อ ยุยงให้องค์กรเหล่านี้ก่อ เหตุความไม่สงบขึ้นหรืออาจจะดำเนินการชักจูงให้บุคคลในตำแหน่งที่มีความสำคัญขององค์กรเหล่านั้น ให้มาเป็นพรรคพวก เพื่อสร้างอิทธิพลเหนือองค์กรเหล่านั้นและถ้าหากสามารถขยายจำนวนพันธมิตรใน องค์กรได้มากเท่าใดก็ยิ่งจะทำให้พรรคหรือการนำของขบวนการก่อความไม่สงบมีอำนาจทางการเมือง สูงขึ้น เป้าหมายก็คือการขยายฐานการสนับสนุนทางการเมืองที่พอเพียงต่อการเข้าไปร่วมในการจัดตั้ง รัฐบาลผสมร่วมกับพรรคการเมืองอื่นเมื่อขยายฐานทางการเมืองมั่นคงแล้วก็เรียกร้องต่อรัฐบาลในสิ่งที่ รัฐบาลสนองตอบไม่ได้ทำให้โครงการต่างๆของรัฐบาลปั่นป่วน และอาจสร้างสถานการณ์ก่อการจลาจล นั้ตหยุดงาน ใช้มาตรการรุนแรง เช่น ก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย ยั่วยุรัฐบาลให้ตอบโต้ที่รุนแรงเกิน เหตุเพื่อเรียกศรัทธาประชาชน วิธีการนี้จะหลีกเลี่ยงวิธีการรุนแรงโดยเปิดเผย การจัดองค์กร ประกอบด้วย พรรคที่ถูกกฎหมายและหน่วยงานลับที่ปฏิบัติการนอกกฎหมาย สภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม คือ ประเทศที่ให้เสรีในการดำเนินการทางการเมือง สามารถยกระดับขึ้นเป็นการก่อความไม่ สงบโดยใช้แกนนำปฏิวัติ การป้องกันและปราบปรามเป็นหน้าที่ของตำรวจและหน่วยงานข่าวกรอง ทหารจะมีบทบาทในด้านการสนับสนุนเท่านั้น

๒.๒ การก่อความไม่สงบโดยใช้แกนนำปฏิวัติ (Critical cell insurgency) ใช้การแทรกซึมเข้าไปในสถาบันต่างๆของรัฐบาลเพื่อต้องการทำลายโครงสร้าง การบริหารจากภายในระบบทั้งทางลับและเปิดเผยเมื่อรัฐบาลอ่อนแอก็จะใช้กำลังติดอาวุธเข้ายึดอำนาจ มี ๒ ลักษณะ

๒.๒.๑ ลักษณะแรก ส่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อยๆซึ่งผ่านการฝึกมาอย่างดีเข้าไปในกลุ่มประชาชนที่ล่อแหลมปลุกกระดมให้ต่อสู้รัฐบาลหลังจากนั้นชี้้นำในการสถาปนาระบอบการปกครอง หรือจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ใช้พื้นที่ศูนย์กลางเมือง ตัวอย่างคือการปฏิวัติในรัสเซีย พ.ศ.๒๔๖๐ เรียกว่า รูปแบบการปฏิวัติตามแนวความคิดของ เลนิน

๒.๒.๒ ลักษณะที่สอง คือ การก่อความไม่สงบที่ใช้ยุทธศาสตร์ โฟโก (FOCO) หรือแบบคิวกา คือการใช้กำลังติดอาวุธขนาดเล็กเข้าไปเคลื่อนไหวในพื้นที่ที่ประชาชนไม่พอใจรัฐบาล เพื่อเป็นแกนนำในการต่อต้าน การเคลื่อนไหวของกองโจรจะเป็นเหมือนศูนย์กลางซึ่งมีประชาชนห้อมล้อมอยู่รอบนอก เมื่อเข้มแข็งพอก็ใช้กำลังเข้ายึดอำนาจรัฐปกครองประเทศแทน ไม่ต้องการจัดกำลังขนาดใหญ่ที่สลับซับซ้อนแต่เน้นความเข้มแข็งใช้ระยะเวลาสั้นๆ สภาพแวดล้อมที่ประสงค์คือ รัฐบาลอ่อนแอใกล้ล้ม ประสิทธิภาพปฏิบัติการหลายๆด้าน การป้องกันและปราบปรามยังคงใช้กำลังตำรวจ และหน่วยงานข่าวกรอง ทหารยังมีบทบาทในด้านการสนับสนุนแต่ในลักษณะที่สองนี้อาจจะต้องใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการได้

๒.๓ การก่อความไม่สงบแบบมุ่งเน้นมวลชน (Mass oriented insurgency) จะใช้วิธีสร้างความขัดแย้งต่อรัฐบาลที่ยืดเยื้อยาวนาน โดยใช้องค์กรมวลชนเป็นหลัก เป้าหมายคือให้ได้มาซึ่งการสนับสนุนทั้งด้านการเมืองด้านกำลังติดอาวุธเพื่อมุ่งทำลายโครงสร้างของรัฐบาลจากภายนอก ระบบ การจัดองค์กรจะเน้นในด้านโครงสร้างพรรคหรือการนำที่มีลักษณะสลับซับซ้อน เพื่อควบคุมการใช้ส่วนกำลังติดอาวุธ และองค์กรมวลชนในการต่อสู้ล้มล้างรัฐบาล ในด้านพรรคหรือการนำจะจัดตั้งโครงสร้างรัฐบาลขึ้นเพื่อเตรียมเข้าทดแทนโครงสร้างรัฐบาลเดิม ตัวอย่างได้แก่สงครามปฏิวัติในจีน หรือพวกเวียดกงในเวียดนาม

๒.๔ การก่อความไม่สงบแบบดั้งเดิม (Traditional insurgency) มักเริ่มก่อตัวจากความคับแค้นใจในเรื่องเฉพาะของประชาชนซึ่งอาจเป็นพวกชนกลุ่มน้อยที่มีความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนา พวกนี้มีความคิดว่รัฐบาลปฏิเสธสิทธิ และผลประโยชน์ของพวกเขาจึงพยายามต่อสู้ให้ได้มาซึ่งสิทธิและผลประโยชน์ที่สูญเสียไป ความมุ่งหมายเพื่อแยกตัวออกจากรัฐบาล ปกครองตนเอง ไม่ต้องการล้มล้างรัฐบาลหรือควบคุมประเทศ การดำเนินการนิยมใช้ความรุนแรง เช่น เดินขบวนประท้วง การก่อการร้าย สงครามกองโจร ไม่มีรูปแบบการจัดองค์กรและการดำเนินการที่แน่นอน เหตุการณ์จะสงบได้เมื่อรัฐบาลยอมตามข้อร้องขอ แต่ถ้ารัฐบาลไม่ยอมตามก็จะใช้กำลังทหารเข้าดำเนินการ ส่วนการแก้ไขในระยะยาวอาจใช้วิถีทางการเมืองเข้าแก้

๓. ขั้นตอนของการก่อความไม่สงบมีด้วยกัน ๓ ขั้นตอนคือ

๓.๑ ขั้นที่ ๑ ระยะเริ่มต้นและซ่อนเร้น เริ่มต้นจัดตั้งฝ่ายก่อความไม่สงบขึ้น จัดระเบียบวางแผน รณรงค์ กำหนดพื้นที่เป้าหมายขั้นต้นทั้งในชนบทและในเมือง จัดตั้งองค์กรทั้งลับและเปิดเผยต่อองค์กรของพรรคและการนำจะเป็นองค์กรลับเสมอ ใช้การปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อขยายฐานความไม่พอใจและยกระดับความคาดหวังของประชาชนให้สูงขึ้น สร้างอิทธิพลชักจูงใจประชาชนเสริมสร้างความเชื่อศรัทธาในหมู่สมาชิก เริ่มจัดตั้งรัฐบาลเงา เมื่อเข้มแข็งขึ้นก็จะเริ่มขยายขอบเขตกาดำเนินงาน ทำทนายชิต

ความสามารถรัฐ ชักจูงสมาชิกเพิ่ม ฝึกส่วนกำลังติดอาวุธ โจมตีต่อกำลังตำรวจ ดำเนินการก่อการร้าย ปฏิบัติการทางทหารขนาดย่อยจัดหาอาวุธ วางรากฐานในการขอรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ

๓.๒ ขั้นที่ ๒ สงครามกองโจร (Guerrilla warfare) การดำเนินการในขั้นที่ ๑ ยังคงดำเนินการต่อไป ขยายขอบเขตการควบคุมด้านการเมืองและทางการทหารมากขึ้น จัดตั้งรัฐบาลของฝ่ายก่อความไม่สงบขึ้นในพื้นที่ที่อยู่ในความควบคุมส่วนที่ยังไม่อยู่ในความควบคุมก็จะพยายามทุกวิถีทางเพื่อทำลายล้างฝ่ายตรงข้ามด้วยการแทรกซึมบ่อนทำลายองค์กรรัฐด้วยการใช้อิทธิพลข่มขู่ ดำเนินการเชิงรุกด้วยการทำสงครามกองโจรอย่างกว้างขวาง เป้าหมายที่สำคัญ คือ การเข้าควบคุมพื้นที่ให้มากขึ้น ให้รัฐบาลต้องทุ่มทรัพยากรในการป้องกันทุกสิ่งทุกอย่างให้มากที่สุด ตรึงกำลังฝ่ายรัฐบาลให้ตั้งรับ ชัดขวางทำลายเส้นทาง เข้ายึดทำลายแหล่งส่งกำลังและทรัพยากรอื่นๆของฝ่ายรัฐบาล

๓.๓ ขั้นที่ ๓ สงครามขบวนการ (War of movement) กิจกรรมต่างๆในขั้นที่ ๑ และขั้นที่ ๒ ยังคงดำเนินการต่อไป ใช้กำลังของหน่วยที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเข้าต่อสู้กับกำลังของฝ่ายรัฐบาล ยึดที่หมายทางภูมิศาสตร์ และทางการเมืองที่เอื้อต่อชัยชนะในอนาคต เมื่อสามารถเอาชนะทหาร ล้มล้างรัฐบาลได้แล้ว ก็จะเริ่มเสริมความมั่นคง ขจัดบุคคลที่เป็นศัตรู จัดตั้งกลไกในการควบคุมเพิ่มเติมและฟื้นฟูสังคมของประเทศใหม่ตามแนวทางที่ต้องการ

๔. การจัดองค์กรสำหรับการก่อความไม่สงบ

๔.๑ พรรค ส่วนการนำ หรือส่วนควบคุม เพื่อกำหนดนโยบายแบบรวมการ และการกำกับดูแลการปฏิบัติพรรคโดยปกติจะจัดเป็นส่วนแยกย่อยๆเพื่อรักษาความปลอดภัยจากการถูกแทรกซึมจากองค์กรข่าวของรัฐบาล

๔.๒ องค์กรมวลชน ใช้ในการเชื่อมโยงประชาชนเข้าร่วมกับพรรคโดยพรรคสามารถควบคุมและรับการสนับสนุนจากประชาชนผ่านองค์กรมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓ ส่วนกำลังติดอาวุธแบบเปิดเผยหรือลับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าแบบใดจะสามารถทำให้เป้าหมายของฝ่ายก่อความไม่สงบบรรลุผลสำเร็จในสถานการณ์ในขณะนั้นเช่น ในขณะที่ยังอ่อนแออยู่ก็มักจะใช้ส่วนกำลังติดอาวุธแบบลับประเภทผู้ก่อการร้าย เมื่อเข้มแข็งขึ้นก็จะจัดตั้งส่วนกำลังติดอาวุธแบบเปิดเผยประเภทกองโจรขึ้น

หัวใจสำคัญของการก่อความไม่สงบแบบมุ่งเน้นมวลชนก็คือ พรรคที่มีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดเพราะพรรคจะเป็นผู้ควบคุมทั้งกองกำลังทหารและองค์กรมวลชนรวมทั้งควบคุมคณะกรรมการ “ปลดปล่อย” ซึ่งจัดไว้คู่ขนานไปกับโครงสร้างการปกครองของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ

๕. การจัดกำลังกองโจร

๕.๑ กำลังประจำถิ่น เป็นกำลังที่ใช้ในท้องถิ่นได้รับการฝึกอย่างจำกัดแต่ปลูกฝังอุดมการณ์อย่างกว้างขวาง

๕.๑.๑ กำลังป้องกันตนเอง รับผิดชอบรวบรวมข่าวสาร สร้างฐานที่มั่น ดัดแปลงที่มั่น ชุมยิง ใช้ระเบิดสังหารบุคคลแสวงเครื่อง

๕.๑.๒ กองโจรรบ รับผิดชอบรวบรวมข่าวสารรอบหมู่บ้าน ชุมชน ปฏิบัติการขนาดเล็กเป็นอิสระ

๕.๑.๓ กองโจรลับ รับผิดชอบหลักในการปฏิบัติการลับเพื่อเป็นเครื่องมือในการบีบบังคับประชาชนให้ดำเนินการตามเจตนาของพรรคและเป็นการขยายอิทธิพล ก่อการร้ายสร้างความหวาดกลัว

๕.๒ กำลังทหารประจำภูมิภาค ได้รับการจัด การฝึก อาวุธและยุทธภัณฑ์ดีกว่ากำลังประจำถิ่นแต่ด้อยกว่ากำลังทหารหลัก ภารกิจ เข้าตีขนาดย่อย รบกวณ ชัดขวาง ชุ่มโจมตี หลบซ่อนปะปนอยู่ในกลุ่มประชาชน

๕.๓ กำลังทหารหลัก เป็นนักรบชั้นหนึ่งได้รับการจัดการฝึก และประกอบกำลังอย่างดีที่สุด ได้รับแรงจูงใจสูง จะเก็บไว้ใช้ในสงครามขบวนการ ภารกิจหลักคือการปราบปรามกำลังทหารของฝ่ายรัฐบาลจะปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับกำลังทหารประจำภูมิภาคและกำลังประจำถิ่น

๖. การแบ่งมอบพื้นที่ในการก่อความไม่สงบสามารถแบ่งออกเป็น ๓ พื้นที่ คือ

๖.๑ พื้นที่ในความควบคุมของกองโจร เป็นพื้นที่ตั้งกองบัญชาการ ค่ายพัก ฐานกองโจรซึ่งกองโจรจะต้านทานกำลังฝ่ายปราบปรามอย่างเหนียวแน่นเพื่อไม่ให้เข้าไปในพื้นที่ ปกติการปฏิบัติการของกองโจร และหน่วยสนับสนุนจะเน้นหนักในการโฆษณาชวนเชื่อและการชักจูงหาสมาชิกใหม่ในพื้นที่นี้

๖.๒ พื้นที่ช่วงชิง คือ พื้นที่หลักในการปฏิบัติการรุกของกองโจรเพื่อขยายพื้นที่ในการควบคุมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นกองโจรอาจไม่ต่อต้านกำลังฝ่ายปราบปรามหรืออาจยอมให้กำลังฝ่ายปราบปรามเข้าไปได้แต่จะใช้การรบกวณชัดเจนแทนการต่อต้านอย่างหนาแน่น

๖.๓ พื้นที่ควบคุมของฝ่ายรัฐบาล เป็นพื้นที่ที่ฝ่ายรัฐบาลมีอิทธิพลอยู่และสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ ปกติการปฏิบัติการรุกของกองโจรจะจำกัดเฉพาะการตีโฉบฉวย ชุ่มโจมตีขนาดเล็ก ชุ่มยิง วางกับระเบิด แต่บางโอกาสอาจพยายามรุกเข้าไปในพื้นที่นี้โดยการตีประสานด้วยกำลังขนาดกองพันหรือใหญ่กว่าก็ได้หรืออาจคุกคามแบบอื่นๆ เช่น ปฏิบัติการลับ บ่อนทำลาย จารกรรม ก่อวินาศกรรม ก่อการร้าย ปฏิบัติการจิตวิทยา

๗. ลักษณะเด่นของการปฏิบัติการของกองโจร

- ๗.๑ ใช้ยุทธวิธีจู่โจม รุนแรง ในห้วงเวลาสั้นๆ แล้วถอนตัวอย่างรวดเร็ว
- ๗.๒ ดำรงความริเริ่มอยู่เสมอ โดยใช้ยุทธวิธีเชิงรุกเป็นส่วนใหญ่ ตั้งรับเมื่อจำเป็นหรือเพื่อให้เกือกุลต่อการปฏิบัติการเชิงรุก
- ๗.๓ รวมกำลังเพื่อเข้าปฏิบัติการ แล้วกระจายกำลังถอนตัวออก
- ๗.๔ สงวนกำลังไม่ทำการรบติดพันแตกหัก

๘. สภาพทางกฎหมายของการก่อความไม่สงบ

ถ้าเป็นการทำสงครามกลางเมือง ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศประเทศอื่นสามารถให้การช่วยเหลือรัฐบาลที่ปกครองประเทศในการต่อต้านการเคลื่อนไหวเพื่อก่อความไม่สงบได้แต่ห้ามช่วยเหลือขบวนการก่อความไม่สงบ ฝ่ายก่อความไม่สงบมักจะไม่อยู่ในฐานะของคู่สงครามจนกว่าการก่อความไม่สงบจะมีลักษณะเป็นการทำสงครามกลางเมือง แต่ส่วนใหญ่แล้วการก่อความไม่สงบจะอยู่ในลักษณะ การขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธซึ่งไม่มีลักษณะเป็นการขัดแย้งระหว่างประเทศจึงกล่าวได้ว่าผู้ก่อความไม่สงบที่ถูกจับกุมจึงมักจะไม่อยู่ในสภาพความเป็นเชลยศึก จึงจำเป็นต้องปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมหรือผู้ถูกควบคุมอย่างมีมนุษยธรรมและดำเนินการถูกต้องตามวิถีทางกฎหมายเสมอ